

påpeka dess ärofulla egenskaper.

Läsaren finner det: de stora Svenska bladen i Finland hafva i »de stora» i Sverge ett förträffligt föredöme. Det är denna själsfrändskap, som verkar, att de förra så flitigt påminna om, huru äfven Svenska blad fördömt våra läror. Det är isynnerhet sättet, som anslår dem. Skulle de sjelfva återtagit sina sanningslösa beskyllningar, skulle de bragt äfven skrifvarena i de Svenska bladen i nödvändighet, att hålla sig till sanningen. De befara det kanske? Men vi, som känna dessa skrifvare bättre, vi äro öfvertygade, att en sådan deras farhåga, åtminstone hvad Aftonbladet beträffar, är onödig. Vi äro också fullt säkra derpå, att Aftonbladet skall tiga angående denna vår reklamation eller besvara den med någon ny framställning af samma hederliga art, som den här omtalade.

J. V. S.

27 HR Q. I MEHILÄINEN: »OM EN OMSTÄNDIGHET I GRUNDLAGEN.»

Litteraturblad n:o 9, september 1861

Hr Q. har i sagde blad yttrat några ord med anledning af artikeln i detta blads Julihäfte: »Angående tydningen af vissa stadganden i Regeringsformen och Säkerhetsakten.»

Det har någon svårighet med sig att förstå Hr Q:s tankegång. Hufvudpunkten i hans anförande, så vidt vi förmå uppfatta detta, är följande:

Vi hade sagt: »Det förstås naturligtvis, att i ett land, der associations- och församlingsrätten icke är fri, dylika petitioners åstadkommande förutsätter styrelsens begifvande, såsnart de icke utgå från en lagligen konstituerad korporation eller samhällighet. Men grundlagen lägger icke minsta hinder deremot. Och det är blott härom här är fråga.»

Med dessa »dylika petitioner» menade vi petitioner t. ex. af adeln, eller af adel och presterskap o. s. v., petitioner alltså af ett eller flera bland de fyra stånden.

Nu frågar oss Hr Q.: »Är verkligen – om man blott afser, hvad i grundlagen förbjudes, medgifves eller bestämmes – den nämnda rättigheten» (associations- och församlingsrätten) »bunden af några hinder? Hvilken är den paragraf i grundlagen, i hvilken denna rättighet förbjudes?»

Vi finna icke, att denna fråga rör oss. Vi säga ju uttryckligen: »grundlagen lägger icke minsta hinder deremot» – ehuru Hr Q. icke funnit lämpligt att för sina läsare anförä dessa våra ord.

Oss skall det högeligen glädja, om associations- och församlingsrätten i landet är fri. Vi äro icke lagkunnige. Men vi hade, då artikeln nedskrefs, i minnet en dunkel föreställning derom, att budkafvel icke får resas. Vi finne nu, att sådant icke är i allmän lag förbjudet. Men en på Ständernas tillstyrkan utgifven Kgl. Förordning af d. 1 Juli 1743 förbjuder »utfärda några budkaflor, skrifteliga eller munteliga befallningar till allmogens sammankallande» – »under något upptänkeligt sken och under hvad förevändning det vara må». Vi förmoda, att densamma icke är upphäfd, emedan den är upptagen i den af Lagkomitén utgifna Författningssamlingen. Går det an för hvem, som behagar, att sammankalla landets besutna allmoge, eller borgerskapet i städerna, eller landets presterskap eller adeln, eller alla på engång, så

gera för oss. Men sagde Förordning stadgar för brott mot det anförda förbudet icke mindre än: »mista högra handen samt sedan halshuggas och steglas», och för den, som fortskaffar sammankallelsen, 40 par spö och 6 års fästning o. s. v.

10 Hr Q. säger väl, att i anfördt hänseende ingen annan lag gäller, än grundlagen. Men ingen domare torde dela hans mening. Det är först i en ganska ny tid, som associations- och församlingsrätten blifvit betraktad som ett politiskt berättigande: hvarföre den i några nyare konstitutioner blifvit som sådant uttryckligen förbehållen. Men, som sagdt, oss skall det glädja, om denna rätt, ehuru icke i grundlagen förbehållen, icke genom någon annan gällande lag är inskränkt eller borttagen.

Vidare säger Hr Q.: »om Litteraturbladet förmår bevisa, att associations- och församlingsrätten är i grundlagen eller till den hörande författningar förbjuden eller på något sätt så begränsad, att landets tankar och behof icke kunna på vederbörlig ort göra sig kända, utan särskilda, i grundlag icke föreskrifna och för den okända institutioner, så måste medges, att denna brist i grundlagen bör afhjelpas på det af Litteraturbladet framställda, ehuru nog bristfälliga sätt.»

20 Det af oss framställda sättet är, att ett stånd sjelft eller genom valda fullmäktige äfven utom landtdag lagligen kan uppsätta en petition till regeringen, deri framställande sin tanke om något landets behof. Likaså att styrelsen kan framkalla ett sådant yttrande.

Att bevisa, det associations- och församlingsrätten är i grundlagen förbjuden eller begränsad har icke fallit oss in. Vi hafva tvärtom, såsom erinrades, uttryckligen sagt, att grundlagen icke lägger minsta hinder deremot. Men det är väl klart: att om t. ex. Hr Q. icke är grundlagligen förhindrad, att sammankalla ett läns invånare till att yttra sin tanke om något eller några landets behof och att med framställning härom ingå 30 till regeringen, så är t. ex. undertecknad icke förhindrad att i lika ändamål sammankalla alla Finska städers borgerskap. Att vederbörande sammankallade skulle skratta åt oss båda, detta är bisak. Hufvudsak är, att rättigheten i båda fallen vore densamma. Borgarståndet måste vara lika berättigadt, att för anfördt ändamål sammankomma, som män, qvinnor och barn i ett län eller i hela landet. Men t. ex. Ridderhusdirektionens rättighet att sammankalla ridderskapet och adeln och en biskops att sammankalla stiftets presterskap i lika ändamål är än säkrare. De förhindras häri icke ens af den anförda Förordningen af d. 1 Juli 1743.

40 Om behöfligheten och gagneligheten deraf, att stånden sammankomma sjelfva eller låta deputerade sammanträda utom landtdag, eller deraf, att regeringen föranleder sådane sammankomster, hafva vi icke talat. Derom kan för olika fall dömas olika. När Hr Q. tror på associations- och församlingsrättens frihet, medger han ju sagde sammankomsters laglighet.

Ett mera positivt Hr Q:s yrkande är, att deputerade af stånden valda i hvilken form som helst äro folkets representanter. Af de skedda Utskottsvalen borde väl Hr Q. finna, att saken af stånden sjelfva icke så anses. De deputerade erkännas af dem icke ens för något stånds representanter. Hr Q. vill bevisa sin sats, som följer: de fyra stånden äro enligt grundlagen folket, den andra statsmakten; alltså äro deras deputerade, de må utses i hvilken form som helst, folkets representanter. 50

Men åtminstone, hvad adeln angår, borde Hr Q. finna sitt misstag. Adeln har grundlagligen inga valda deputerade. Capita äro adelns

sjelfskrifna fullmäktige. Detsamma gäller dock uppenbarligen äfven i öfriga stånd om alla icke enligt grundlagens föreskrift utsedda deputationer. Vore det annorlunda, så kunde ett stånd, när det behagar, förändra grundlagen, t. ex. adeln skicka till landtdag icke capita utan valda deputerade, sågande: dessa äro folkets representanter.

Så kan och får det icke vara Hr Q.! Derföre hafva vi yrkat: endast då de fyra stånden sända sina representanter till landtdag i den af grundlagen föreskrifna ordning, då äro de folket, och deras representanter äro folkrepresentanter, »den andra statsmakten». De fyra stånden äro en respektabel makt; men folket utgöra de icke, när och huru de behaga, icke heller den andra statsmakten. Den andra statsmakten utgår ifrån dem, men endast då de skicka sig och välja enligt grundlag; och den andra statsmakten är blott på landtdag till, icke utom densamma.

Anmärkas må, att Hr Q. öfversätter institution med »*valtakunnallinen laitos*». Detta betyder statsinstitution, politisk institution, och ger våra ord en mening, som dem icke tillkommer.

I samma nummer (N:o 9) af Mehiläinen hänvisas vi af *R. P.* till § 42 af Regeringsformen, som bjuder, att Konungen skall inhemta Rikets-Råds yttrande öfver lagförslag, förrän de föreläggas ständerna. Detta är för oss gammal lexa. Men tror anmärkaren, att det innebär förbud att höra äfven andra än Rikets Råd, så hade han bort protestera mot t. ex: Kyrkolagskomiténs hörande m. m. Att Rikets Råd icke får förbigås, är en sak; att äfven annat klokt och klokare folk får höras, är en annan.

J. V. S.

28 TIDNINGEN BAROMETERN.

Litteraturblad n:o 9, september 1861

Vi hafva försummat anmäla detta nya blad. Försummelsen ger oss tillfälle, att numera rekommendera detsamma såsom fördelaktigt utmärkande sig genom det i landets Svenska tidningar nog ovanliga, att redaktionen arbetar, och att bladet har något faktiskt innehåll ur egen fatabur. Och då arbetet gäller upplysandet af inhemska förhållanden, måste dessa bemödanden mottagas med allt erkännande, äfven om brister återstå att rätta.

Bladets ovänliga uppträdande mot oss¹ hindrar oss icke att tillönska dess allvarligare sträfvanden all framgång och såsom en förtjent frukt deraf den läsande allmänhetens ynnest. Prenumerationsanmälan lyder:

Tidningens plan är att ständigt med uppmärksamhet följa allt, som rör jordbrukets, handels och industrins intressen, derjemte upplåtande sina spalter till diskussion i dessa ämnen, samt meddela artiklar i vetenskapliga och konstfrågor, referater af den inhemska periodiska pressens innehåll, in- och utrikesnyheter, notiser ur Helsingfors lifvet, äfvensom följetong.

På tidningen, som utdelas hvarje helgfri fredag kl. 12 uti hrr Frenckell & Sons bokhandel, prenumereras i Helsingfors å utdel-

¹ Det är olidligt, att ständigt hafva origtigheter att rätta. Bladets värda redaktion må sjelf tillse, om någon sådan med afseende på Litteraturbladet förekommer i dess första nummer.